

Mededelingen over 1951—1952 betreffende Lepidoptera (Geometridae en Pyralidae)

door

G. HELMERS JR.

Lomaspilis marginata L., f. *conflua* Strand. 1 ex. te Amsterdam op 4 Juli 1951.

In aanvulling op de gegevens van deze soort in Cat.-LEMPKE, Dl. X, p. (719)—(763), wilde ik tevens enige gegevens bekend maken betreffende de vliegtijd en de variabiliteit van deze soort.

Mijn eerste serie van deze soort werd, in samenwerking met de heer L. C. SABBÉ, in Amsterdam N.W. (poldergebied) gevangen in de jaren 1940—'46. Deze serie berust thans in de coll.-BOTZEN. De tweede serie bevat dieren u't het Amsterdamse Bos, verzameld in de jaren 1950—'52.

De vliegtijd van deze soort probeerden wij vast te stellen in de jaren 1941—44. Wij noteerden de gegevens van half Mei tot eind Augustus. Opmerkelijk is, dat wij in Amsterdam-N.W. sinds 1940 geen enkel ex. hebben waargenomen vóór 1 Juni. In het Amsterdamse Bos daarentegen is de soort reeds in de eerste helft van Mei te vinden. Wel hebben wij in onze vluchtcurve ieder jaar de dubbele top gekregen, zoals deze afgebeeld is in de Cat.-LEMPKE. De eerste lag hier (alléén in N.W.) echter tussen 20 en 25 Juni, de tweede gelijk aan die in de curve van de heer LEMPKE. Een uitzondering maakte echter het jaar 1941, toen de eerste exemplaren op 15 Juni verschenen, de top tussen 27 en 30 Juni lag, en daarna afdalend tot 18 Juli, na welke datum geen enkel ex. meer werd waargenomen. Dit is het enige jaar met een vluchtcurve met slechts één top. Bij de Augustus-dieren zou men op de duur door combinatie van een aantal jaren wel een doorlopende curve kunnen krijgen, doch mijn gegevens uit de natuur geven (per jaar) altijd een periode van minstens 9, soms zelfs 15 dagen, waarin geen exemplaren gesignaleerd worden. Deze periode variëert van begin tot half Augustus.

De variabiliteit van de soort is zeer groot. Volgens mijn gegevens, welke zoveel mogelijk de natuurlijke verhouding proberen weer te geven, zijn de ♀♀ veel variabeler dan de ♂♂. Vanaf de typische vorm tot en met de f. *staphylaeata* Scop. hebben de ♂♂ een overwicht van $\pm 15\%$. Bij de zwaarder getekende exx. zijn de ♀♀ echter in de meerderheid, zoals uit onderstaande gegevens blijkt. Opmerkelijk is de bijna gelijke verhouding van de beide series (resp. 175 en 155 exx.).

	N.W.		Bos	
	♂	♀	♂	♀
<i>marginaria</i> Hb.	7	20	4	18
<i>nigrofasc.</i> Sch. (vvl.)	2	2	2	3
id. (v. & avl.)	—	2	—	2
<i>naevata</i> Hb.	—	2	—	2
<i>conflua</i> Str.	—	—	—	1
<i>albociliata</i> Hörh.	—	4	—	3

Verder waren de exx. van f. *postalbata* Lpk., f. *pollutaria* Hb. en f. *subdeleta* Cock. alle ♀♀. Dat deze exx., lichter dan de typische vorm, eveneens hoofdzakelijk ♀♀ zijn, is wel een steun voor de veronderstelling, dat deze sterker variëren. Van het Bos zijn in een serie van de f. *albomarginata* Osth. 3 maal zoveel ♀♀ als ♂♂ aanwezig.

Platytes cerusellus Hb. Deze soort werd tussen 6 en 12 Juni 1952 in de duinen ten N.O. van Domburg gevangen. Slechts waargenomen op twee kleine duinhellingen, doch op deze plekken op bewolkte avonden talrijk. Op heldere avonden heb ik zelden een exemplaar kunnen bemachtigen.

Uresiphita gilvata Fabr. (*Mecyna polygonalis* Hb). Nieuw voor de Nederlandse fauna. Op 5 Sept. 1951 werd van deze voor N.W.-Europa zeer zeldzame soort, door de heer W. J. C. OLIVIER 1 exemplaar van de tweede generatie te Doornspijk gevangen. De vlinder is gewoon in het Middellandse Zeegebied (Zuid-Frankrijk, Italië, Spanje enz.) en vliegt daar in twee generaties, terwijl soms een partiële derde generatie voorkomt. Heeft verder een zeer groot verspreidingsgebied: Afrika, het Midden-Oosten en via C. en Z. Azië tot in Australië. In onze omgeving zelden gevangen. Niet ten N. of N.O. van ons land. Eén enkel ex. in België en enkele vangsten uit de vorige eeuw uit Engeland (Somerset, Sussex, Suffolk en Kent), alsmede één ex. in 1856 op het eiland Wight.

Pyrausta verbascalis Schiff. Begin Juni ten N. van Domburg één ex. gevangen, alsmede twee exx.esignaleerd.

Pyrausta aurata Scop. Door VÁRI¹⁾ werd één ex., gevangen in 1940, uit Amsterdam vermeld (wellicht inheems). Deze soort blijkt, zowel ten N.W. als ten Z. van de stad, geregeld op Volkstuincomplexen voor te komen. De imagines van de tweede generatie vliegen soms in aantal om de bloemen van gekweekte *Mentha*-spec.

In hun lijst vermelden LEMPKE en VÁRI²⁾ een aantal Geometriden als zeer zeldzaam (slechts één maal gevangen). Thans reeds blijkt van hoeveel betekenis de aanleg van het Bos en de daaraan grenzende plantentuin voor de Amsterdamse fauna is. Van deze soorten kunnen een aantal geregeld gevangen worden, b.v. *Erannis marginaria* F., *Semiothisa notata* L., *S. liturata* Cl., *Acasis viretata* Hb., *Sterrrha emarginata* L., *Ectropis bistortata* Goeze, e.a. Andere soorten, vroeger bij ons zeldzaam of schaars, komen nu in veel grotere aantallen voor.

Amsterdam-W., Bilderdijkstraat 155III, December 1952.

Bod gevraagd op SNELLEN, Microlepidoptera I en II, EVERTS I, II en III en Naamlijst. H. H. VAN NES, Zeeburgerdijk 21, Amsterdam-O.

¹⁾ VÁRI, L. 1941, De vlinders van Amsterdam, II. De Microlepidoptera, in: Amsterdam Natuurhistorisch gezien, p. 194—204.

²⁾ LEMPKE B. J., en VÁRI, L., 1941, De Vlinders van Amsterdam, I. De Macrolepidoptera, l.c., p. 179—194.